

ECB draait geldkraan open.

Wanhopige poging om economie in beweging te krijgen

Het is een wanhoopspoging om de Europese economie na zes jaar stagnatie weer in beweging te krijgen. De Europese Centrale Bank zet vandaag (22/1) een gigantische geldpers aan. In de praktijk loopt dat zo: de bank schept geld door nullen in te voeren in de eigen computersystemen. Dat is dan geld dat wordt gebruikt om slechte leningen van zombiebanken en staatsschulden van eigenlijk failliete landen op te kopen. Het idee is dat consumenten meer gaan lenen als dat goedkoper wordt. In de praktijk blijft dat geld bij de banken en overheden steken. Maar wat zijn de verdere gevolgen voor de arbeiders? Inflatie zal lonen en pensioenen uithollen. Een analyse door PIETER BRANS, Socialistisch Alternatief (Amsterdam)

Het doel van het scheppen van geld is het veroorzaken van inflatie, prijsstijgingen. In Europa is er nu sprake van deflatie, prijsdalingen van 0,2% in december 2014 om precies te zijn. De dalende prijs voor olie is daar een onderdeel van. Zoals de ervaring in een land als Japan heeft laten zien is deflatie slecht voor de groei van de economie. Economen zeggen dat mensen en bedrijven aankopen gaan uitstellen in de verwachting dat ze in de toekomst minder zullen kosten. Koste wat het kost, er moet nu inflatie komen, anders groeit de economie nooit meer, is het idee.

Iedereen begrijpt dat prijsstijgingen de koopkracht van de lonen en de pensioenen uitholt. Dat is gevolg numero één van het aanzetten van de geldpers. Naast alle verslechtingen van de afgelopen jaren in de vorm van dalende lonen, pensioenen en stijgende werkloosheid door de crisis van de afgelopen zes jaar (!) komt daar nu deze nieuwe golf van geldontwaarding bovenop.

Zelfs burgerlijke economen geloven niet in de zin van deze maatregel. Er zijn economen die menen dat het beter zou zijn als de Europese Centrale Bank iedereen zo'n 3000 Euro zou betalen, want dan geven de armeren het geld in ieder geval uit. Nu lekt het waarschijnlijk via de stijgende winsten en aandelenkoersen naar de toch al rijke rijken. En die geven het niet uit. Die barsten al van de kaviaar, champagne, Maserati's en Lamborghini's.

Wat doen Europeanen die de prijzen zien stijgen en hun lonen en pensioenen zien achterblijven? Zij gaan buffers aanleggen voor de beroerde toekomst: meer sparen en minder consumeren. Dat gaat de economie niet verder helpen, want dat is nu precies het probleem. Andere manieren om de prijsstijgingen te compenseren zijn er immers niet. De vakbonden zijn door de globalisering, flexibilisering van de arbeidsmarkt en de vergrijzing van de leden verzwakt. Zij hebben geen sterke onderhandelingspositie meer. De lonen stijgen in Nederland al dertig jaar niet meer automatisch mee met de inflatie, zoals bevochten in de jaren zeventig.

De werkgevers zullen niet aarzelen om hun veel sterkere positie maximaal uit te buiten.

In Nederland eist de winkelketen V&D nu al een loonoffer van zo'n 100 Euro per maand van zijn werknemers. Het mag niet van de cao (de werkgever kan het loon niet eenzijdig verlagen), het is wettelijk verboden, de bonden mogen er niet eens over praten: als we deze werkgever zo brutaal laten optreden dan lopen ze binnenkort allemaal met loonsverlagingen over ons heen.

De nieuwe aanval van de Europese Centrale Bank op de levensstandaard van de werkenden en gepensioneerden komt niet alleen: de ECB vindt dat de politiek ook meer in beweging moet komen met nog meer bezuinigingen en "hervormingen" (nog meer flexibiliteit op de arbeidsmarkt, verder verhogen van de pensioenleeftijd, sociale uitkeringen verder verlagen enz.). Politici doen hun best maar hebben begrijpelijk aarzelingen om het stuk- en dagloon weer in te voeren, de pensioenleeftijd naar 75 op te krikken en iedereen standaard naar een kartonnen doos en de voedselbank door te verwijzen. Maar in feite zijn de ECB en de politici het erover eens dat massale armoede en onzekerheid de enige oplossing is voor de economische crisis...

Ze durven het niet zo luid en duidelijk te vertellen. Maar ze handelen er wel naar.

In de afgelopen jaren hebben de vakbonden in Europa weinig succes geboekt in de strijd tegen de verarming en de bezuinigingen. De crisis van 2008 kwam helaas na een langzame terugtocht van de vakbeweging (en de arbeidersbeweging in het algemeen) die al begon in de jaren tachtig. De val van de Sovjet-Unie betekende een versnelling van dat proces. Het kapitalisme hoefde niet langer bang te zijn dat de arbeiders zouden omkijken naar een "concurrerend" systeem. De opkomst van China betekende een enorme toestroom van goedkope en geschoolde arbeid. Het

groeïende belang van de financiële wereld (banken en verzekeringsmaatschappijen) in het kapitalisme van de jaren negentig en het begin van de nieuwe eeuw, waar de vakbonden geen invloed hadden, deed de rest.

Toen de grootste crisis van het kapitalisme sinds de jaren dertig in 2008 uitbrak, waren de arbeidersbeweging en de vakbeweging er niet klaar voor. Nu de crisis in Europa een nieuwe fase ingaat, is dat helaas opnieuw het geval. Aan de top van de vakbeweging, zeker in Nederland, heerste een bureaucratisch gebrek aan activiteit. Aan de basis overheerste het gevoel van “op een houtje bijten en wachten tot het weer overgaat”. Dat de algemene stakingen in Zuid-Europa niet tot resultaten leidden, heeft daar zeker aan bijgedragen. Deze bewegingen bleven zwak omdat er geen duidelijk alternatief voor het kapitalisme naar voren werd gebracht.

Internationaal is de situatie nu anders. In de VS is er de campagne voor de invoering van een minimumloon van \$15 per uur. In Ierland is er massaal verzet tegen de invoering van water-tarieven. In België is in december 2014 een algemene staking tegen de bezuinigingen uitgebroken. In Griekenland wint de linkse partij Syriza, die de EU bezuinigingen afwijst, mogelijk de verkiezingen van aanstaande zondag. Her en der begint de arbeidersbeweging in verzet te komen.

Ook in Nederland is de situatie nu anders. Het relatieve gemak waarmee de verhoging van de pensioenleeftijd en de bezuinigingen werden geaccepteerd had veel te maken met de situatie in de vakbeweging. Die reorganiseerde om de vakbeweging als geheel wat meer dienstbaar te maken aan de sociaaldemocratische PvdA die met de liberale VVD een coalitie vormde. Nu de langstlepende reorganisatie is voltooid, merkt de top van de vakbeweging

steeds meer dat loyaliteit aan de PvdA niets oplevert. De bezuinigingen en de verslechtingen zijn er niet door verzacht. Met de Provinciale Statenverkiezingen van 18 maart en landelijke verkiezingen in 2016 in het vooruitzicht steeds meer een zinkend schip is geworden.

Van de PvdA valt in de strijd tegen de verslechtingen voor de vakbeweging geen enkele rugdekking meer te verwachten. In de strijd tegen de gevolgen van de komende inflatie voor de lonen en pensioenen heeft de vakbeweging van de PvdA ook niets meer te verwachten. Het kabinet steunt immers dat beleid. De president van de Nederlandse bank zit in het bestuur...die geeft overigens in de pers toe dat hij ook niet weet wat er moet gebeuren...

De vakbondsfederatie FNV is in Nederland de enige massa-organisatie die staat voor de belangen van de werknemers. De tijd van de langdurige conflicten over de reorganisatie is voorbij. Het tij begint internationaal te keren. De eengemaakte organisatie van de vakbeweging biedt alle kans om in actie te komen voor het behoud van lonen en banen. De eerste kans om daar aan deel te nemen is de FNV-manifestatie op 31 januari bij Utrecht CS. Een kaderlid stelde: “We moeten laten zien dat we weer een grote, sterke vakbeweging zijn, niet alleen met een miljoen leden op papier, maar ook met een miljoen leden die hun nek durven uit te steken”. Nu meer nodig dan ooit. Zie de info op de site van de FNV. Meld je aan!

